

Hello1

The Memoirs of Ber of Bolechow

Community: Bolekhiv

ביום א' י"ג תמוז שנת התק"ט באו בהשכמת הבקר שמנה ועשרים אנשים ערלים רוסין היושבים בהרים שוודים הנקראים אפרישקת, כשהאיר היום אחר שכל אנשי המשמר שעמדו כל הלילה הלכו כ"א לביתו לישן שנת שחרית. והנה ארחות ערלים הנ"ל באו עד לפני בית הקצין מו"ה נחמן ז"ל ומצאו אש בוערת לפני הבית שהציתו שומרים הנ"ל בלילה ואצל האש שוכב שמרת הקהל ר' הירש שול קלאפעף וישן... ולהירשל זה צוו הערלים השוודים שיקרא הוא בשמו שיתחן לו דלתות הבית שלא ירגישו מביאת השוודים כלל. וכן עשה הירשל הנ"ל, ופתחו הבית ובאו השוודים בתוך חדרי הבית, ומצאו את חתן ר' נחמן, ה"ה הרב מו"ה אברהם ז"ל, אב"ד דק"ק [אב בית דין דקהילה קדושה] דאלינא, ור' נחמן עצמו כבר היה בחדרו השני מכופה מחומה ואשתו עמו וגם בתו הרבנית הנ"ל עם אשה משרת נמלטו עמהם להכפה, ונשאר רק חתנו הרב הנ"ל בידי הגזלנים, והתחנן לפניהם והתנצל מאמרו להם אני בבית הקצין הזה רק מלמד תינוקות ולא יתן עבורי פ"א [פרוטה אחת], ואף אם תהרגו אותי לא יחוש.

והנה הקצין הרבני מו"ה [מורנו הרב] דובער בן הנגיד מו"ה אריה ליב ז"ל הקיץ משנתו, בשמעו שהגזלנים בעיר ויצא מביתו בבהלה, בלי מלבוש רק בכתנתו שישן בה וחשב להמלט מידם, וברח דרך שער האחרון שבביתו שלא ירגישו בו הגזלנים. והנה שמה בקרוב היו עומדים כמה אנשים מגזלנים על המשמר בשער האחרון שבבית ר' נחמן הנ"ל, וראו את ר' בער הנ"ל שבורח הוא, ותפסו אותו בכתנתו, והוליכו אותו לשאר הגזלנים, ובקש אותם והבטיח ליתן להם פדיון נפשו מעות הרבה, והוליכם עד לכפה שבבית ר' נחמן ז"ל, אשר שמה היתה ישנה האשה הנגידה מרת רייזל ז"ל אמו של ר' בער הנ"ל, שנהנה הכפה בכל מיני סחורות, אף לאחר מיתת בעלה הנגיד מו"ה אריה ליב במו"ה יצחק ז"ל והתחיל הקדוש ר' בער הנ"ל לקרוא: מאמע! מאמע! פתחי ותני המעות לפדיון נפשי, ואמו מתיראה היתה לפתוח. והנה בידם היה נלכד הרב מדאלינא הנ"ל, שאמר ר' בער עליו שהוא חתן ר' נחמן. והרב זה השיב אני מלמד לבניו וזה הוא בנו של ר' נחמן. וכאשר שמעו מפי ר' בער שהוא קורא מאמה! מאמה! האמינו שהוא בנו של ר' נחמן. ור' נחמן הוא ואשתו ובתו הרבנית דאלינא ואשה משרתת אחת שנמלטה עמהם לחדר אבנים המכופה, וסגור מסוגר דלתות ובריחי ברזל, ויגשו לשבור הדלתות ברזל שלפני, ותפס ר' נחמן הקנה שרפה נגד איש הגזלן שעמד נכחו והכהו למות, וחרה לגזלנים מאד והתאמצו להביא עצים גדולים וחזקים לשבור בהם את הלאדין ברזל שלפני החלונות... והוכרח ר' נחמן לזרוק עליהם אש עוד שתי פעמים מהשני קני השרפה שהיו בידו מלאים מפילור ועופרת באחת הוכה אחד ברגלו, ומהשניה עשה חבורה גדולה לראש הגזלנים איוואן באיצשאק וניזק תחת החזה שלו אבל לא למות, וכאשר הרגיש כאב פצעו זה, צוח לאנשיו הגזלנים בלשון רוסית מלאטצש פאליט, היינו בלשון עברי בחורים שרפו הבית עליו...

ובחמה זו יצא קצפם על הקדוש הרבני מו"ה דובער זצ"ל הנ"ל שהיה חבוש בידם עם הרב מו"ה אברהם ז"ל אב"ד מדאלינא שאמר עליו שהוא בנו של ר' נחמן והאמינו , לזה חטבו אותו בהקדמות שבידם בעונ"ה [בעוונותנו הרבים] פצעו מות. ובאה אשה אחת שמה עטל מלכה - שהיתה בעת הזאת המילדת ובקשה אותם שלא ירגו את ר' בער. והנה אחד מהם וחטב בהגרזן שבידו גם את האשה הזאת ומתה מיד באותו מקום שנפל ר' בער ז"ל לפני בית ר' נחמן ז"ל, וגם שמה בא ר' אייזיק ב"ר ליב קרעמר בעל חנות קטנה ובקש להציל את חנותו מידם והמיתו גם אותו ונפל לארץ, ונשרפו שמה שניהם, עטי מלכת וגם ר' אייזיק קרעמער שלא מצאו מהם כלום ושום רשם. אך ר' בער ז"ל אף שנהרג לארץ הרגיש השרפה, והיה בו כח לסחוב עצמו מלפני הבית שנפל אצל כפת ר' נחמן עד לרחוב עיר ומת שמה ויצאה נשמתו בקדושה ובטהרה, והביאו את גופו לבית הכנסת הקדוש והניחוהו על שלחן הגדול שהיה אז עומד לפני פתח בית הכנסת, וכעת שלחן זה עומד בצד דרום בבית המדרש, והיו נראים עליו הכתמים מדם שירדו עליו מהקדוש הנ"ל, יותר משלשים שנה היו רשומיו ניכרים.

והנה שזה ר' בער בהיותו בדרך עיר ברעסלא, עמד אז דוכס מרצין לאבאמירסקי ויצא ללסטות את הבריות, וביותר גזלת סוחרים הרבה גזל, וגם הרג כמה אנשים וכמעט שלא נפל ר' בער הנ"ל לידו, רק שנשברה עגלה אחת ונתעכבו בלינת לילה, והדוכס עם אנשיו הלך לו משם, ונצל. לזה כאשר בא לביתו ביום ו' ערב שבת י"א תמוז וביום השבת עלה לתורה וברך ברכת הגומל, ובעונ"ה שלא ידע מה שנגזר עליו, והוכרח למות בביתו אף שהוא מקום מובטח, ואף שהיה בידו ממון רב שיכול ליתן פדיון נפשו. ואי אפשר היה לבטל גזרת השמים, ומת בקוצר שנים, בן ל"ו שנים, איש תלמיד חכם גבור ועשיר גבה קומה יפה תאר ויפה מראה, וכמותו לא השאיר תמורתו בקהלתנו עד היום.

והרב מדולינה עדיין נתפס בידי הגזלנים, ולא המיתוהו, באמרו להם אני אוליך אתכם לבית יהודים עשירים אחרים זולת ר' נחמן, ובא אמהם לבית ר' יהודה בר' אהרון ובנו הקצין מו"ה אייזיק ז"ל. והנה אלו כולם עזבו את ביתם והמה עם נשיהם ובניהם נמלטו בשמעם מהגזלנים שבאו לעיר, והגזלנים בבואם לבית שאין בו יושב, התחילו לחפש בחדריו, למצוא מה לגזול ולקח מכלי הבית, וטז נמלט הרב מידם וברח לעבר הנהר לשאר היהודים שנמלטו...

[אחרי שהגזלנים שודדו עוד שני בתים ופצעו שתי נשים יהודיות הם] יצאו מהעיר מעט קודם חצות היום א' הנ"ל ביד רמה. (מתוך: זכרונות ר' דוב מבוליחוב (תפ"ג - תקס"ה), מהדורת מ. ווישניצר, ברלין 1922, עמ' 56 - 59)

Written on: 26.03.2021

The Memoirs of Ber of Bolechow

Published on JEWISH GALICIA & BUKOVINA (<http://jgaliciabukovina.net>)

Source URL: <http://jgaliciabukovina.net/node/214105>